

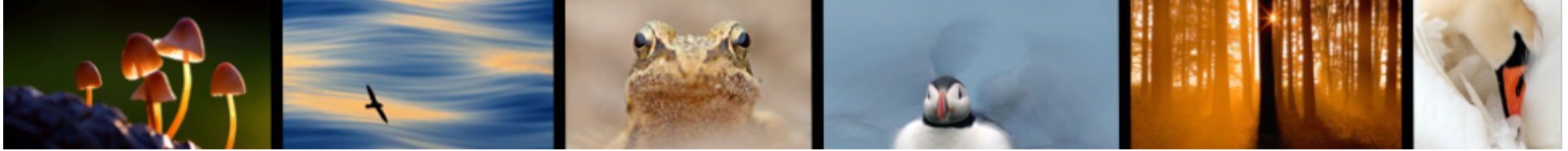

De rol van het recht bij het beschermen van wildernis in Europa

Kees Bastmeijer

Vereniging voor Milieurecht

17 mei 2017

Aanleiding

- VS: Wilderness Act 1964
- Sinds 2006: lobby door Europese NGOs
Interesse binnen Eur. Com. (mr. Miko)
- 3 Feb 2009: Eur. Parlement Resolutie over
'Wilderness in Europe':
'[e]xpresses its strong support for the
strengthening of wilderness-related policies
and measures.'
- 2009: Praag 'wilderness conference'

Europe still retains large areas which play host to numerous native and free-functioning ecosystems and lack roads, buildings, bridges, cables and other permanent manifestations of modern society. In the past, such areas were considered wastelands, whose value lay only in their potential for cultivation and economic exploitation. Today, these wilderness areas are increasingly cherished as places for rest and recreation and as important areas for scientific research, biodiversity conservation and the mitigation of and adaptation to certain climate-change effects. This book provides the first major appraisal of the role of international, European and domestic law in protecting the remaining wilderness areas and their distinguishing qualities in Europe. It also highlights the lessons that can be learned from the various international, regional and national approaches, identifies obstacles to wilderness protection in Europe and considers whether and how the legal protection of wilderness can be further advanced.

KEES BASTMEIJER is Professor of Nature Conservation and Water Law at Tilburg University, The Netherlands, and a visiting professor at the School of Business, Economics and Law at the University of Gothenburg, Sweden. His research focuses on the role of international, European and domestic law in protecting nature, with a particular interest in nature conservation in the Polar Regions, relationships between law and philosophical human-nature attitudes, property rights and nature, and the role of law in protecting wilderness.

Cover image: the Iceland Highlands, photographed by the editor.

CAMBRIDGE
UNIVERSITY PRESS
www.cambridge.org

Bastmeijer
Wilderness Protection in Europe

Wilderness Protection in Europe

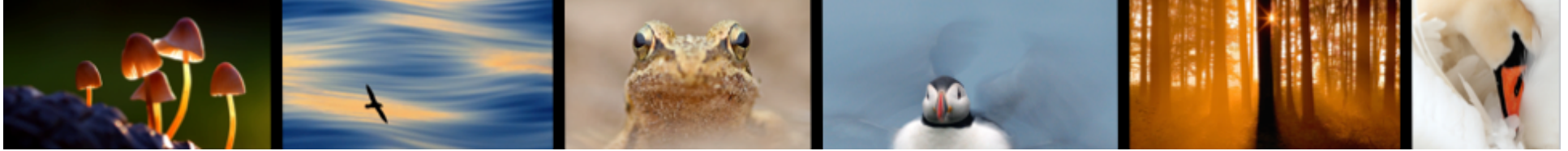
The Role of International,
European and National Law

Edited by Kees Bastmeijer

CAMBRIDGE

CAMBRIDGE

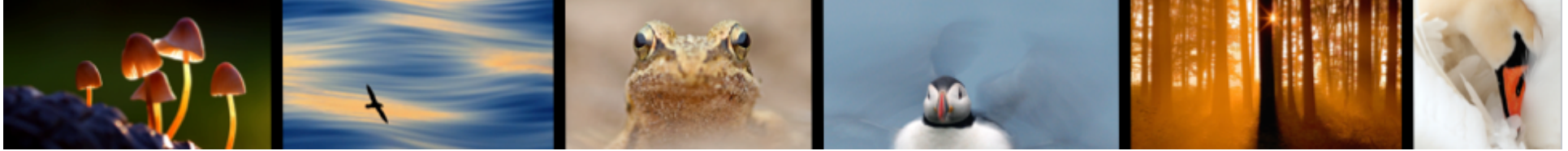

Boekproject met 30 experts

Start selectie van auteurs	2011
Uitnodigingen	2012
Workshop concept hst	2013
manuscript klaar	2015
Publicatie	2016
VMR	2017!

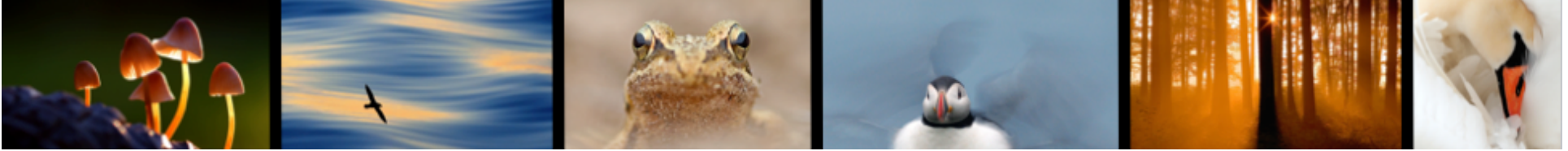

Structuur

- Wildernisdefinitie. Waar? Waarden? (deel I)
- In welke mate worden wildernisgebieden beschermd op grond van:
  - internationale verdragen? (deel II)
  - EU recht? (deel II)
  - Nationaal recht? (12 landen - deel III)
- Conclusies (noodzaak versterking wildernisbescherming in Europa? Hoe? (deel IV)

Werkdefinitie begrip 'wildernis'

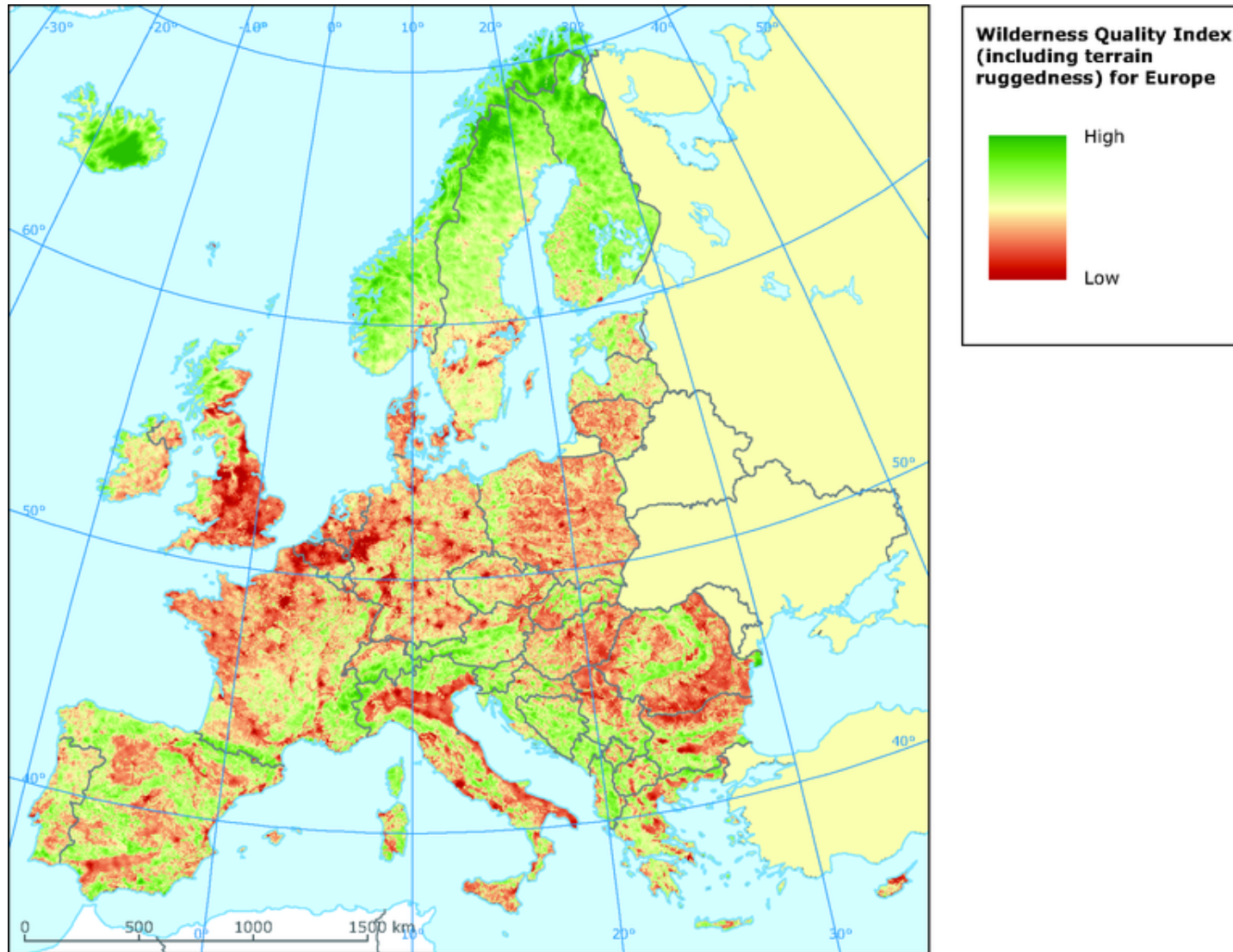
Betekenis en waardering sterk verschillend in de loop der tijd

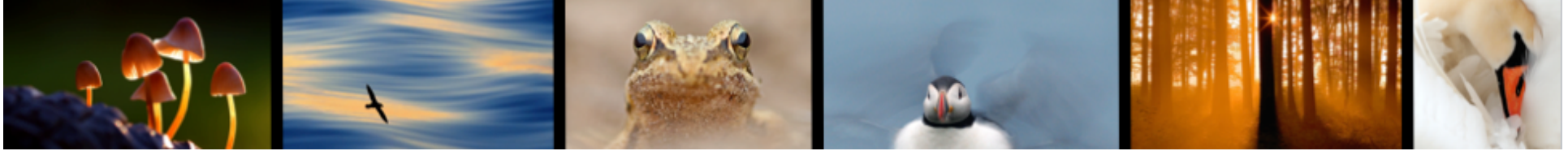
Werkdefinitie voor boek (gebaseerd op def. van IUCN, Eur. Com, Alterrarapport, en andere literatuur):

Gebieden met de volgende kwaliteiten:

- *Naturalness*: native species and free-functioning natural processes (not necessarily unchanged)
- *Undevelopedness*: The absence of roads, buildings, bridges, tracks, or other permanent proof of modern Western society;
- *Relatively large size*

Steve Carver: 'Spectrum from wild to civilised lands':

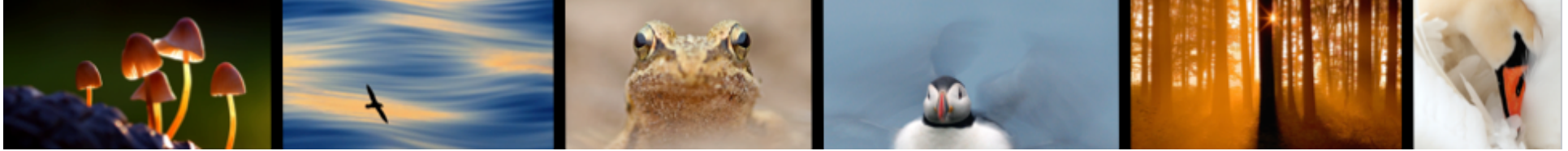

Redenen voor het nog steeds bestaan van bepaalde wildernissen:

- Gebieden niet geschikt voor cultivatie (bergen)
- Vroege bescherming, bijv. ‘Swiss NP 1914’;
- Initiatieven invloedrijke individuen (artiesten, onderzoekers, bankdirecteuren, e.d.);
- Motieven: recreatie (vgl VS) maar in Europa vaker vanwege wetenschap: dichtbij moderne concept wildernis: met name Rusland, Zwitserland en Zweden)

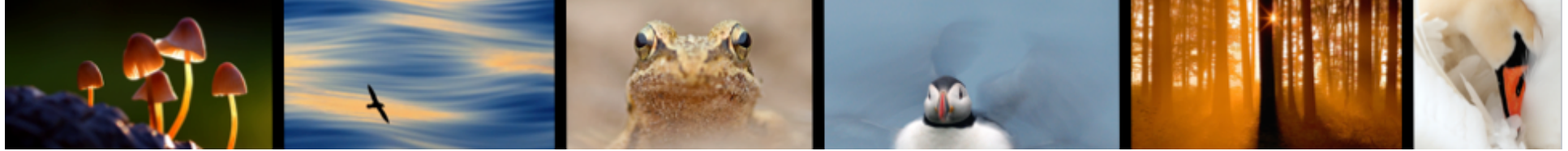
Definitie werkbaar?

Ja, maar:

- In diverse talen geen woord voor wildernis
- Historische betekenis in sommige landen afwijkend, bijv. in Finland: *erämaa*: area that sustains and provides natural resources for human survival;
- ‘Grote omvang’ minder essentieel (‘natural reserves’, kleine eilanden (e.g., Surtsey Island))
Tegenargument: ‘free functioning ecosystems’)
- Sociale waarden zouden ook in de definitie een plek kunnen krijgen (vergelijk VS)

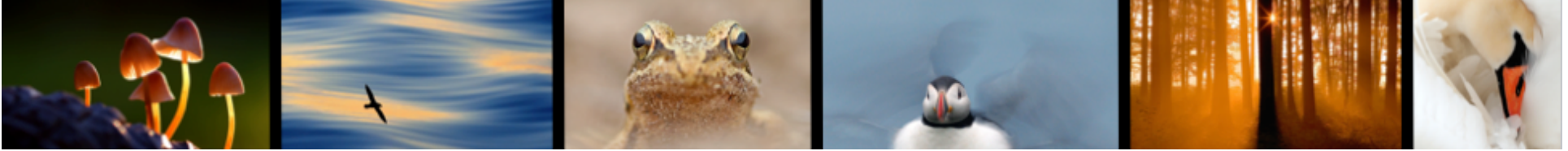

Wilderniswaarden?

- Ecologische waarden – relatie tot biodiversiteit: ‘wildernisafhankelijke soorten’ (bijv. grote omvang/oude bomen, bepaalde mossen, dood hout, (bijv. witrugspecht)
- Economische waarden - Use – non use values
- Sociale waarden (‘experiencing solitude’)?
- Other? Spirituele waarden, heilige plaatsen, intrinsieke waarden, e.d.

Internationaal recht - algemeen

- 1940 Noord Amerika: Western Hemisphere Convention (expliciete wildernisbescherming)
- Tweede deel vorige eeuw: balans ontwikkeling en natuurbescherming
- In recht sterk nadruk op sustainability en biodiversiteitsbehoud:
  - Balancing interests (ruimte voor wildernis?)
  - Focus on specific species and habitat types

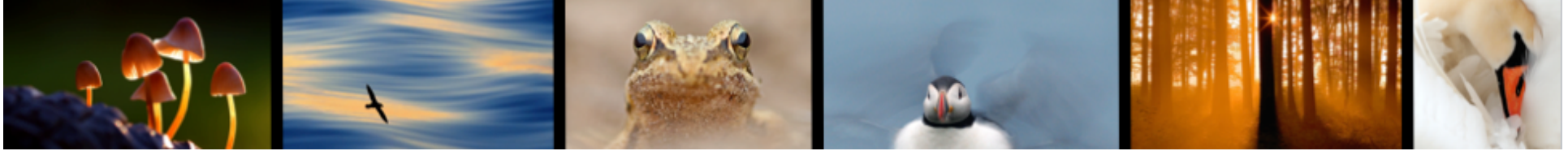

Internationaal recht - vervolg

Wildernisbescherming is geen expliciet doel van voor Europa relevante verdragen en van EU Nb-recht. Meest dichtbij komt Art. 7(5) Carpathian Convention/Art. 10(1) of the Prot. on Sustainable Forest Management (2011):

“Each Party shall take measures in its national territory aimed at identifying and protecting natural, especially virgin forests of the Carpathians, by establishing Protected Areas in sufficient size and number and implementing other specific measures of protection.”

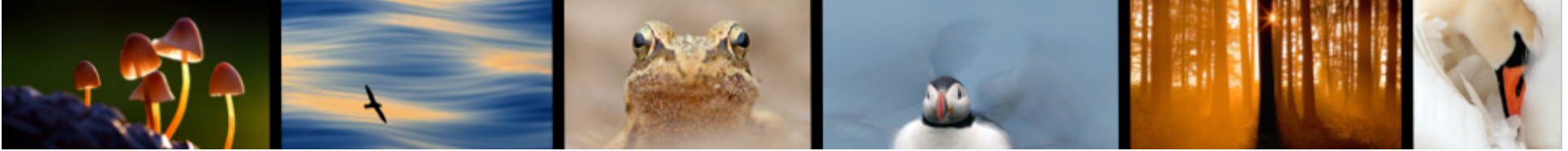

Internationaal recht (vervolg) Bescherming van wilderniskwaliteiten?

---

i) Naturalness:

- Bescherming van natuurlijke bossen onder ‘Mountain Forest Protocol’ onder het Alpenverdrag;
- Art. 11(3) Nature Conservation Protocol Alpenverdrag: “They shall set aside areas [...]. They shall ensure that, in these areas, there is the peace necessary for the ecological process typical of the species to take place undisturbed [...]”
- Art. 17 Nature Conservation Protocol: verbod op uitheemse soorten

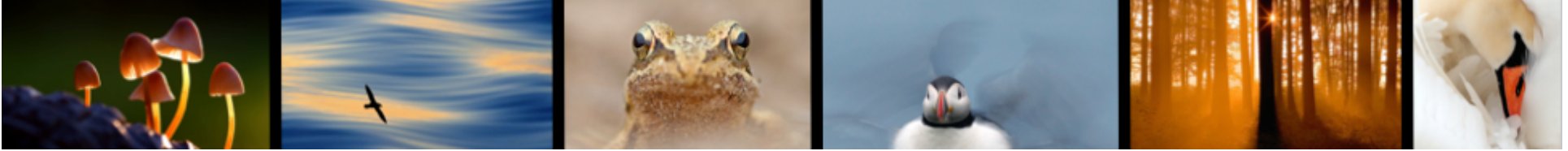
Internationaal recht (vervolg)

---

ii) Absence of permanent infrastructure: bijv.:

- Art. 9(4) Spatial Planning and Sustainable Development Protocol onder Alpenverdrag: no-building areas
- Art. 10 Tourism Protocol Alp.Conv:
establish designated quiet areas where no tourist facilities will be developed
- Art. 15(2) Tourism Protocol:
“limit as much as possible, and if necessary prohibit, sporting activities using motorised vehicles outside areas designated by competent bodies.”

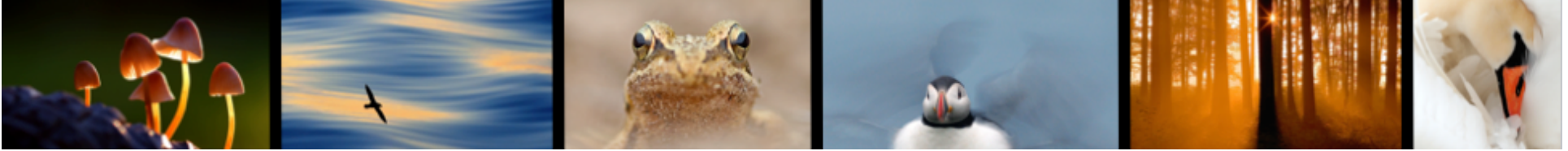
Internationaal recht- conclusie

Vergelijkbaar bij andere verdragen:

- Veel relevante ‘legal tools’ om wilderniskwaliteiten te beschermen, maar:
- Gebruik veelal optioneel;
- Als instrumenten worden gebruikt: bijv. maar 1 of 2 van de wilderniskwaliteiten beschermd
- Wildernisbescherming is geen expliciet doel van verdragen – ook niet van latere besluiten van partijstaten (COPs)

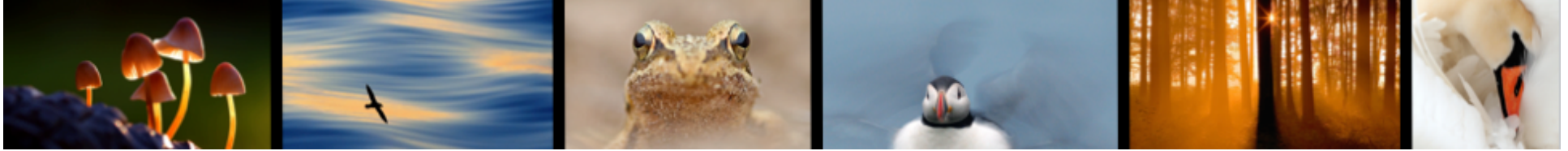
Wildernisbescherming kan maar is niet gewaarborgd

EU (Natura 2000) – vergelijkbare conclusies

- Wilderniswaarden spelen geen specifieke rol bij selectie en aanwijzing van Natura 2000-gebieden
- Wanneer wildernisgebieden toch een Natura 2000-status krijgen, garandeert art. 6 geen bescherming van de wilderniskwaliteiten
- Instandhoudingsdoelstellingen veelal gefocust op specifieke soorten en habitats

EU (Natura 2000) – (vervolg)

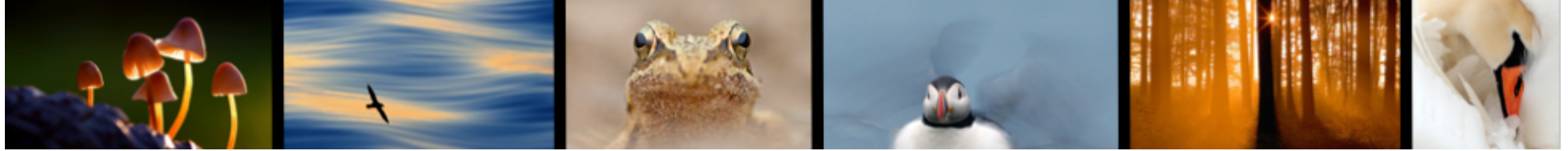

Windturbines in
Natura 2000 sites

Upgrading weg in Natura
2000 site aangewezen voor Lynx

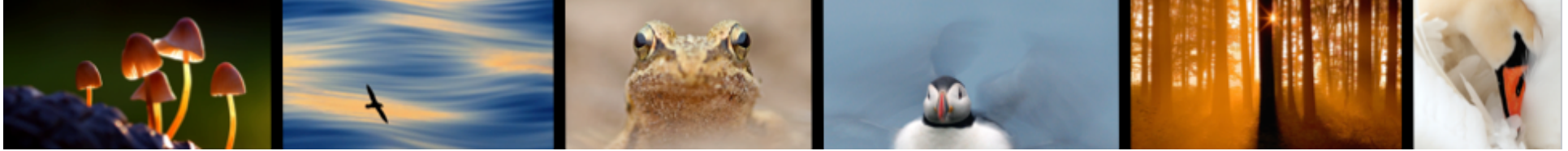
Hoe meer soorten en habitats gebaat zijn bij
'wildernis', des te meer wildernisbescherming

Nationaal recht

- Drie landen met expliciete wilderniswetgeving (IJsland, Noorwegen (Spitsbergen) & Finland)
- IJsland: Act on Vatnajökull NP of 2007
- Finland: balancing interest Sami – wilderness
- Expliciet beleid: Germany, Norway, Austria
- Belangrijke reden: focus van internationaal en EU Nb-recht op duurzaamheid en biodiversiteit

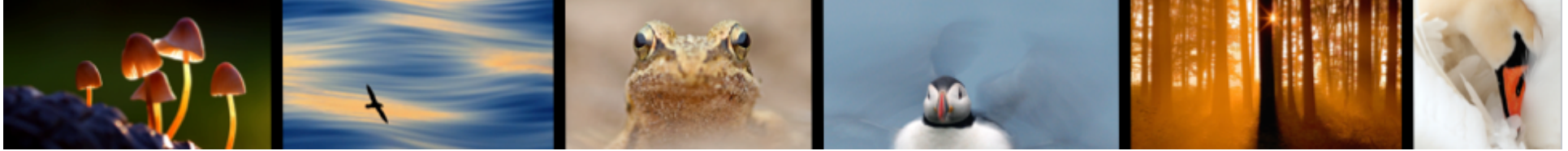
Nationaal recht (vervolg) Bescherming van wilderniskwaliteiten?

- **Constituties:** algemene bepalingen
- **Algemeen milieurecht** (bijv., ‘husbandry rules’ in ‘Swedish Environmental Code’)
- **Soms** meer expliciete relatie tot een wilderniskwaliteit, bijv. art. 4(2) van Russische ‘Fed. Law on Protection of the Env.’:

‘The following shall be subject to priority protection: the natural ecological systems, natural landscapes and natural complexes which have not been exposed to man-made effects.’

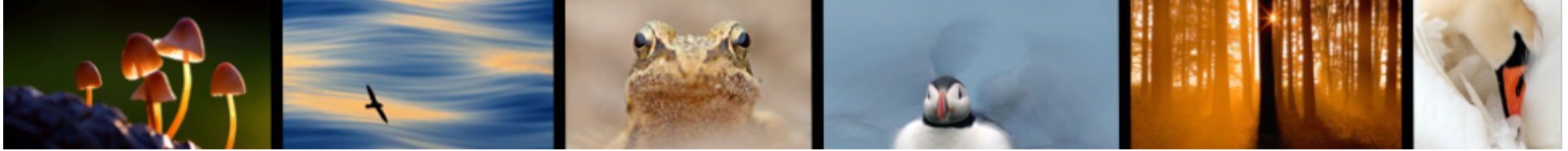

Nationaal recht (vervolg) Bescherming van wilderniskwaliteiten?

- EIA wetgeving met expliciete aandacht voor wildernis (IJsland en Noorwegen (Spitsbergen))
- Ruimtelijk ordeningsrecht (bijv. Noorwegen ((*inngrepsfrie områder*)))
- Boswetgeving (bijv. Estland: ‘network of Woodland Key Habitats’)

Nationaal recht (vervolg) Bescherming van wilderniskwaliteiten?

Verreweg meest relevant: Beschermde gebieden-regimes

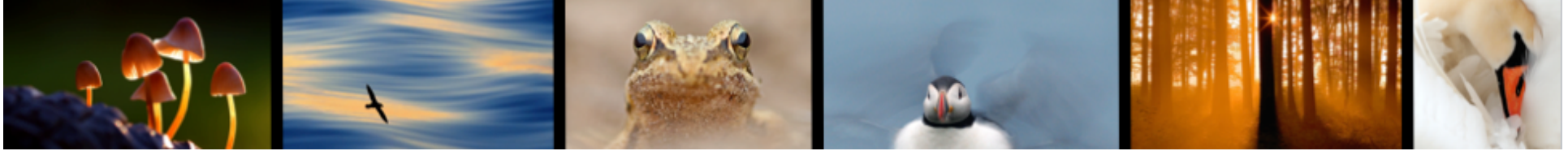
- *Zapovedniki* : Rusland (verleden: Estland)
- Nationale Parken (accent op ‘naturalness’ en omvang – infrastructuur vaak wel mogelijk)
- ‘Core zones’ in NPs, vaak met speciale status (bijv., (Strict) Nat.Reserve): alle wilderniskwaliteiten beschermd (bijv., Finland, Estland, Tsjechië(‘first zones’))
- Nature/Natural Reserves

Belangrijkste belemmeringen

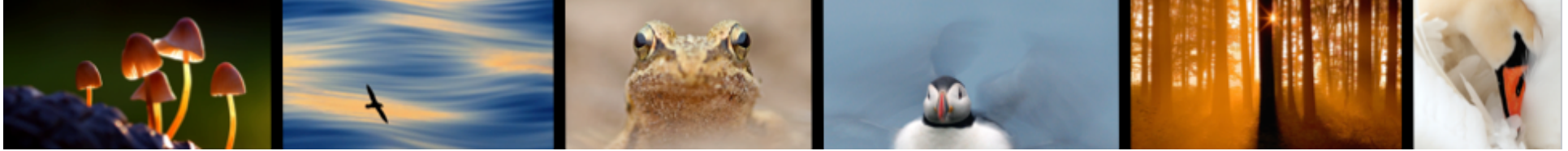
- Geen/zeer beperkte impuls van internationaal en EU-recht
- Belangenafweging zit in ons denken en geeft wildernisbescherming zwakke positie
- Decentralisatie van bevoegdheden
- Zwakke positie wildernis in EIA
- Spanning met eigendom
- Beperkte publieke betrokkenheid

CONCLUSIES

- Zeer beperkte expliciete wildernisbescherming in wetgeving, maar inspirerende voorbeelden bestaan
- Wel veel juridische instrumenten om wildernis-kwaliteiten te beschermen maar optioneel
- Beperkte expliciete keuzes/beleid
- Wildernisbescherming niet gewaarborgd

CONCLUSIES

- Overweeg expliciete beleidskeuze om wildernis te beschermen onder bestaande juridische systemen (int, EU, nationaal (bijv. ...% oppervlakte land zoals Dld))
- Voorkom ‘geloofsstrijd’: Weeg voor- en nadelen af, bijv. spanningen biodiversiteit en wildernis
- Bescherm in ieder geval de laatste ‘echte’ wildernisgebieden (aanvullend juridisch instrument?) maar denk ook na over waarde van bescherming wilderniskwaliteiten minder ‘wilde’ gebieden
- Heb oog voor kansen voor ‘rewilding’